

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 103/21

Møtedato: 09.09.2021

Dato: 30.08.2021

Arkivsaksnr: 2021/3145

NOKUT-evaluering av UiBs systematiske kvalitetsarbeid

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Studietilsynsforskriften, §4:
https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137#KAPITTEL_4
- Studiekvalitetsforskriften kapittel 2:
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-02-01-96>
- UiBs systembeskrivelse for kvalitetsarbeid for utdanning:
[UiBs kvalitetssystem for utdanning - Systembeskrivelse](#)
- Systembeskrivelse for kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen:
<https://www.uib.no/foransatte/95455/kvalitetssikring-av-forskerutdanningen#forsinkelses-og-fracfallsunders-kelse-kommer>

Saken gjelder:

Våren 2022 setter NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen- i gang arbeidet med periodisk tilsyn med Universitetet i Bergens systematiske kvalitetsarbeid for utdanningene. UiBs kvalitetssystem ble sist godkjent i 2014. Studiekvalitetsforskriften slår fast at det ikke skal gå mer enn 8 år mellom hvert systemtilsyn. NOKUT gjennomfører samtidig tilsyn ved de øvrige gamle universitetene; UiO, NTNU og UiT.

NOKUT er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet, og har blant annet som oppgave å føre tilsyn med universitetenes kvalitetsarbeid. Institusjoner som ikke får sitt kvalitetsarbeid godkjent av NOKUT, vil stå i fare for å miste retten til å akkreditere (opprette studier). Universiteter har rett til å opprette studietilbud på alle studienivå.

Retten til selvakkreditering innebærer samtidig et krav om at institusjonene gjennomfører nødvendige prosesser for å sikre at de studier som opprettes, tilfredsstillers nasjonale kvalitetskrav fastsatt av Kunnskapsdepartementet og NOKUT. Med selvakkrediteringsretten følger også en plikt til å føre intern kontroll med at alle de eksisterende studiene tilfredsstillers de samme kravene.

Retten til selvakkreditering forutsetter at institusjonen har et godkjent kvalitetssystem. Formålet med NOKUTs systemtilsyn er derfor å kontrollere at institusjonene har tilfredsstillende systemer og rutiner for å opprette nye studietilbud og sikre og videreutvikle kvaliteten i studiene de allerede tilbyr. Kravene til studietilbud går fram av UH-loven, Studiekvalitetsforskriften (KD) og Studietilsynsforskriften (NOKUT).

Tilsynet vil omfatte hele UiBs kvalitetsarbeid på alle de tre nivåene; bachelor, master og ph.d. Tilsynsprosessen er lik for alle nivåene.

Formålet med denne saken er å orientere styret om det systematiske kvalitetsarbeidet som gjøres ved UiB, hva som ligger til grunn for det forestående tilsynet og hvordan UiB jobber for å imøtekomme kravene.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar informasjonen om NOKUT-tilsynet til orientering.

Robert Rastad
universitetsdirektør

30.08.2021/Tove Steinsland/Christen Soleim (avd.dir.)/Marie Eide/Yngve
Brynjulfsen/Benedicte Løseth (avd.dir.)

Vedlegg:
1. Saksframstilling

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
103/21

Møtedato:
09.09.2021

Arkivsaksnr:
2021/3145

NOKUT- evaluering av UiBs systematiske kvalitetsarbeid

Bakgrunn

UiB har siden 2004 hatt et institusjonsovergripende kvalitetssikringssystem for utdanning på lavere og høyere grad. Det nasjonale regelverket for dette, Studiekvalitetsforskriften og Studietilsynsforskriften ble revidert i henholdsvis 2016 og 2017. Etter revisjonene ble institusjonenes ansvar for kvaliteten i nye og i eksisterende studieprogrammer, ytterligere presisert. Kvalitetssikring av studiene har hele veien vært et hovedanliggende i forskriftene. Etter revisjonen kom det i tillegg en dreining mot et krav om et mer ambisiøst *kvalitetsarbeid*, som skal bidra til å fremme en *kvalitetskultur* blant ansatte og studenter. Revisjonen førte også til et økt fokus på at studentenes læring skal settes i sentrum.

Styrende for kvalitetsarbeidet ved UiB er de to kvalitetssystemene; *UiBs kvalitetssystem for utdanning- systembeskrivelse* og *Kvalitetssystem for ph.d.-utdanning*. Forrige gang NOKUT gjennomførte en evaluering av kvalitetsarbeidet ved UiB, i 2014, ble det fremhevet at kvalitetssystemet formelt også burde omfatte ph.d.-utdanningen¹, og at kvalitetssikringen ved ph.d.-utdanningen ble integrert med kvalitetssikringssystemet for den øvrige utdanningen. UiB satt ned en arbeidsgruppe som foreslo at det ble opprettet et *eget* kvalitetssikringssystem for ph.d.-utdanningen, i tråd med doktorgradsstudiets særpreg.

Kvalitetssystemene for utdanning og for ph.d.-utdanning ved UiB følger de samme overordnede prinsippene for evaluering og rapportering, men har likevel separate regler og rutinebeskrivelser. Kvalitetssystemet for utdanning er i stor grad basert på et fast årshjul som inkluderer egenvurderinger på alle nivå, emne- og programevalueringer, samt ordninger for å fremme undervisningskvaliteten i nye og eksisterende program, Ph.d. utdanningen er derimot i stor grad en individuell utdanning der egen original forskning, og forholdet mellom kandidat og veiledere er sentrale bestanddeler. Både oppstart og fullføring av ph.d.-utdanningen skjer hele året. Ved å ha to ulike kvalitetssystemer kan man gjenspeile disse ulikhetene.

Kvalitetssystemet for utdanning forvaltes av Studieavdelingen, mens det er Forsknings- og innovasjonsavdelingen som forvalter kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen.

Kvalitetssystem for utdanning – systembeskrivelse, roller og ansvar

Revisjonen av forskriftene medførte behov for større endringer i UiBs kvalitetssystem for utdanning. Det ble derfor satt ned en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å utarbeide et forslag til nytt kvalitetssystem for utdanning. Gruppen ble ledet av daværende visedekan for utdanning ved Det juridiske fakultet, Halvard Haukeland Fredriksen. Universitetsstyret vedtok arbeidsgruppens forslag til kvalitetssystem i møte 25. oktober 2018. Etter dette ble kvalitetssystemet konkretisert i *UiBs kvalitetssystem for utdanning- systembeskrivelse*, som ble lagt fram for styret 20. februar 2020 (sak 18/20).

1 Rapport – [Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen, NOKUT 2014.](#)

Grunnstrukturen i det gamle systemet er videreført, herunder kravene om emneevaluering hvert 3. år, og programevaluering hvert 5. år, studiekvalitetsbasen, mv. Systemet er imidlertid bygget ut for å få et tydeligere fokus på det kontinuerlige kvalitetsarbeidet. Dette innbefatter en årlig syklisk prosess med kortfattede årlige egenvurderinger om kvalitet på emnenivå og deretter på programnivå, som leder opp til studiekvalitetsmeldinger og dialogmøter på institutt, fakultets- og til slutt på sentralt nivå. Videre bidrar etableringen av læringsdesignerteam på sentralt- og fakultetsnivå til å underbygge det økte fokuset på kvalitetsarbeid i forskriftene, samtidig som denne etableringen er et viktig bidrag for å møte det økte fokuset på studentenes læring. Det er også etablert studiekvalitetskomiteer på sentralt- og fakultetsnivå. Disse har i oppgave å vurdere om henholdsvis nye omsøkte studietilbud, og allerede etablerte studietilbud er i henhold til forskriftskravene.

[Systembeskrivelsen](#) for kvalitetssystem for utdanning er trykket opp og distribuert til fakultetene, instituttene, alle faglig ansatte og alle administrativ ansatte som har oppgaver tilknyttet studiekvalitet.

Kvalitetssystem for ph.d.-utdanning – systembeskrivelse, roller og ansvar

Kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen ble vedtatt av universitetsstyret i 2017 (sak 129/17). Mye av innholdet i systemet var en videreføring av eksisterende tiltak, for eksempel ph.d.-utdanningsmelding, fremdriftsrapportering, midtevaluering, kandidatundersøkelse og emneevaluering, men også nye elementer som programevaluering og dialogmøter mellom sentral og lokal ledelse med ansvar for ph.d.-utdanningen. Med styrevedtaket fikk man en formell forankring, en tydelig organisering og planer for videreutvikling av kvalitetsarbeidet.

Ved innføringen av fakultetsvise ph.d.-program i 2019, som formelt delegerte oppgavene til de ulike fakultetsstyrene, fikk UiB på plass en struktur som gjør det enklere å bygge en kultur for kvalitetsarbeid, og utarbeide konkrete tiltak som er tilpasset fakultetets struktur og fagtradisjon. For hvert ph.d.-program er det oppnevnt et ph.d.-programstyre som skal sikre at fakultetets ph.d.-program organiseres og gjennomføres med høy kvalitet.

Elementene i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen følger en syklisk prosess, der de fire fasene (1) planlegge, (2) utføre, (3) evaluere, måle og vurdere, og (4) korrigere skal gjentas innenfor alle aktiviteter og på alle nivå med det formål å sikre en kontinuerlig utvikling av kvaliteten over tid, samt å sørge for at ph.d.-utdanningen følger gjeldende krav i lover og forskrift. Gjennom en slik syklisk prosess skal man sørge for at svikt i kvaliteten fanges opp og møtes med tiltak for oppfølging og forbedring. Tiltak som blir iverksatt skal dokumenteres. Prosessen skal videre sikre at kvalitetsarbeidet blir brukt til å forbedre og utvikle kvaliteten, og sørge for at resultatene fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunnlaget ved vurdering og strategisk utvikling av ph.d.-utdanningen.

Ansvar for gjennomføringen av kvalitetsarbeidet på ph.d.-nivå er delt mellom sentral ledelse, fakultetsledelsen og grunnenhetene. Det overordnede ansvaret for kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen ligger hos universitetsstyret. Universitetsstyret får seg forelagt den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen og har ansvar for å innføre tiltak overfor det enkelte fakultet eller for UiB sin ph.d.-utdanning som helhet på bakgrunn av resultater fra denne eller dialogmøtene som universitetsledelsen skal gjennomføre med fakultetene. Videre ligger en stor del av ansvaret hos ph.d.-programstyrene for de fakultetsvise programmene. Ph.d.-programstyrene har ansvar for gjennomføring og oppfølging av elementer som emneevaluering, evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelene, samt evaluering av de fakultetsvise ph.d.-programmene og kandidatundersøkelsen.

Grunnenhetene har ansvar knyttet til elementene som krever oppfølging og eventuelle tiltak på individnivå, som midtveisevaluering og fremdriftsrapportering.

[Systembeskrivelsen](#) for kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen er tilgjengelig på UiB sine nettsider.

Hva skal kontrolleres?

Målet med systemtilsyn er todelt:

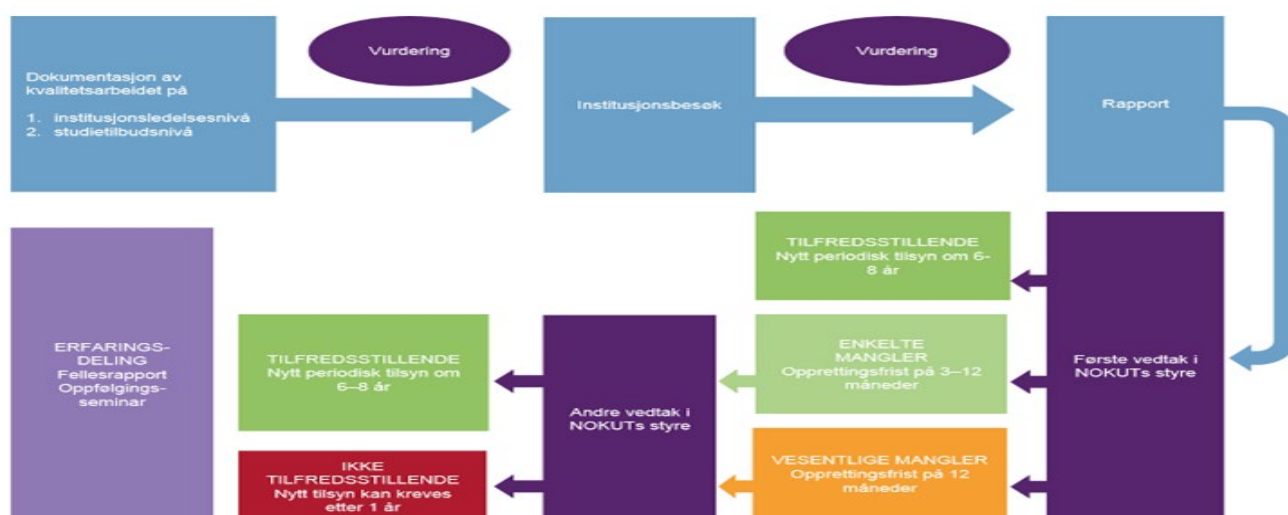
1. Å kontrollere at institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid oppfyller gjeldende krav i lov og forskrifter.
2. Å stimulere institusjonene til å videreutvikle sitt systematiske kvalitetsarbeid. Tilsynet skal synliggjøre styrker og avdekke områder der institusjonen trenger å videreutvikle det systematiske kvalitetsarbeidet.

Tilsynet skjer på grunnlag av kravene i [studietilsynsforskriften kapittel 4](#), [studietilsynsforskriften kapittel 2](#), i [studiekvalitetsforskriften § 2-1](#) og [§ 2-2](#), og i [§ 1-6](#) i universitets- og høyskoleloven.

Den viktigste endringen i studietilsynsforskriften når det gjelder tilsynet, er at det nå stilles direkte krav til institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid, jfr. kapittel 4 i studietilsynsforskriften. For å få kvalitetsarbeidet vurdert til tilfredsstillende må alle ledd i disse kravene godkjennes. Tidligere gjennomførte NOKUT en evaluering av institusjonenes system for kvalitetssikring basert på mer retningsgivende kriterier. Disse kriteriene kan gjenkjennes i kapittel 4 i forskriften, men er nå i form av krav til kvalitetsarbeidet (NOKUT nettsider).

Tilsynsprosessen

NOKUTS tilsynsmodell

Mer om stegene i tilsynsprosessen:

- NOKUT varslers institusjonen seks måneder i forkant om at tilsynet settes i gang, og gir nødvendig informasjon om tilsynsprosessen.
- NOKUT inviterer til informasjonsmøte, og sender deretter dokumentasjonskrav med frist for levering. Dokumentasjonskravet gjelder strategiske dokumenter, og

dokumentasjon på systematisk kvalitetsarbeid ved noen representative studieprogrammer.

- Komiteen gjennomfører et institusjonsbesøk med varighet på 2–3 dager. Hensikten er å få utdypet informasjon om den skriftlige dokumentasjonen og for å eventuelt belyse forhold som er uklare eller ikke er tilstrekkelig besvart.
- Komiteen skriver en rapport fra tilsynet hvor de både vurderer hvert enkelt ledd i [studietilsynsforskriften §4-1](#), og gir en helhetlig vurdering. De vurderer hvert enkelt ledd til godkjent eller ikke og hva som eventuelt må rettes opp. Komiteen gjør deretter en helhetlig vurdering av om kvalitetsarbeidet er "*tilfredsstillende*", har "*enkelte mangler*" eller har "*vesentlige mangler*".
- Når komiteen har gjort sin vurdering, vil institusjonen få mulighet til å uttale seg. Uttalelsen vil sammen med komiteens rapport legges frem for NOKUTs styre. Første vedtak i NOKUTs styre kan ha tre utfall: *Tilfredsstillende*, *enkelte mangler* og *vesentlige mangler*.
 - Ved resultatet *tilfredsstillende*, er alle ledd §4-1, godkjent og tilsynet avsluttes.
 - Ved resultatene *enkelte mangler* og *vesentlige mangler*, får institusjonen en opprettingsfrist, og saken må behandles i NOKUTs styre på nytt.
- Etter andre vedtak i NOKUTs styre er det to mulige vedtak: *Tilfredsstillende* og *ikke tilfredsstillende*. Ved sistnevnte alternativ mister selvakkrediterende institusjoner akkrediteringsrettigheter/retten til å opprette nye studier.

Hvordan rigger vi oss for tilsyn?

Første skritt i tilsynet, er at institusjonene blir bedt om å oversende dokumentasjon på kvalitetsarbeidet, både på sentralt nivå, og med utgangspunkt i de studieprogrammene som blir valgt ut. En viktig problemstilling i denne delen av arbeidet, er hva som kan være god dokumentasjon for å synliggjøre det systematiske kvalitetsarbeidet.

Oppfølgingen av tilsynet vil bli organisert på en måte som involverer både sentralt nivå og fakultetsnivå/institutt/programnivå for de utvalgte programmene. NOKUT velger vanligvis ut rundt 5 studieprogram i disse tilsynene, fra alle tre nivåene.

Det blir lagt opp til følgende organisering:

- Arbeidet blir ledet og koordinert av en gruppe på sentralt nivå. Prorektor leder arbeidet. Denne gruppen sørger også for innhenting av dokumentasjon på sentralt nivå.
- Det blir etablert fakultetsvise grupper med ledelsesforankring, for hver av de de studieprogrammene som NOKUT velger ut i tilsynet.
- Det etableres møtepunkter for å samordne og å kalibrere arbeidet på tvers av den sentrale og de fakultetsvise gruppene.
- Arbeidet forankres i dekangruppen, i Utdanningsutvalget og i Forskningsutvalget.

NOKUT og UiB har vært i dialog om hvilke områder av kvalitetssystemet som UiB mener kan ha særlig nytte av en nærmere vurdering under tilsynet. På bakgrunn av denne dialogen, kan vi vente oss et tilsyn der det rettes søkelys mot:

- Det kontinuerlige kvalitetsarbeidet på fakultetsnivået
- Samhandling mellom læringslaben og de fakultetsvise læringsdesigngruppene
- Fakultetenes 5-årsplaner for gjennomføring av programevalueringer

Den sentrale gruppen vil bli oppnevnt med det første. De program/fakultetsbaserte gruppene vil bli opprettet så snart det er klart hvilke programmer som har blitt plukket ut for tilsyn.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Et godkjentstempel av kvalitetssystemet er avgjørende for at UiB fortsatt skal ha de rettighetene knyttet til akkreditering, som ligger til universitetene. Det er derfor svært viktig at

vi rigger oss slik at vi på en best mulig måte får synliggjort det systematiske kvalitetsarbeidet ved UiB.

UiB har arbeidet mye og godt med kvalitet i utdanningene, og det nye kvalitetssystemet er implementert på alle nivå. Det er etablert både studiekvalitetskomiteer og læringsdesigngrupper ved alle fakultetene. Vi er videre godt i gang med det tredje året med egenvurderinger på emne- og programnivå, med etterfølgende studiekvalitetsmeldinger på institutt-, fakultets- og sentralt nivå. Systemet er likevel fremdeles ganske nytt, og det vil være behov for et fortsatt fokus på å gjøre alle nivå i organisasjonen kjent med kvalitetssystemet.

Fram mot tilsynet vil arbeidet med et ny digital systemstøtte i studiekvalitetsarbeidet bli prioritert. Fakultetene har gitt innspill om at systemet for lagring og tilgjengeliggjøring av evalueringsrapporter bør forbedres. Det vil derfor bli jobbet med dette utover høsten.

Det jobbes også jevnt og godt med kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB. Gjennom høsten 2020 og våren 2021 har det kommet på plass viktige elementer i kvalitetssystemet, som retningslinjer for programevaluering og dialogmøter mellom sentral og lokal faglig ledelse med ansvar for ph.d.-utdanningen. Tiltakene som er satt i gang er del av et syklisk system som tar innover seg en viktig intensjon i kvalitetsforskriften - å sikre en kontinuerlig kvalitetsutvikling.

Gjennom høsten 2021 og ut i 2022 vil det bli jobbet videre med å utvikle kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen. Dette innebærer blant annet implementering av de siste elementene i kvalitetssystemet, samt tilpasninger av systemet etter innspill fra fakultetene.

30.08.2021/ Tove Steinsland/Christen Soleim (avd.dir.)/Marie Eide/Yngve Brynjulfsen/Benedicte Løseth (avd.dir.)